

LECTIO IX: Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ IX

Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες (ή βασιλείς), με αυτόν τον τρόπο χάνει την εξουσία. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου, προσβάλλει. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και σκοτώνει με μαχαίρι τον ίδιο της τον εαυτό (ή αυτοκτονεί). Ο Βρούτος αφαιρεί (ή βγάζει) από την πληγή με μεγάλο πόνο το μαχαίρι και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί από τον Ταρκύνιο την εξουσία. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ IX

1. Τα κύρια ονόματα δεν διαθέτουν κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό (**Tarquinius, Superbus, Sextus, Lucretia, Collatinus, Brutus, Iunius**).
2. **Romanus**: Το συγκεκριμένο επίθετο Romanus, -a, -um δεν σχηματίζει παραθετικά γιατί δηλώνει προέλευση ή καταγωγή.¹
3. **pudicitia**: Το συγκεκριμένο ουσιαστικό, επειδή είναι αφηρημένη έννοια, δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό.

¹ πρβλ. Α. Τζάρτζανος, «Λατινική Γραμματική/Grammatica Latina», § 50, 4.

4. **aperit, adimit:** Τα συγκεκριμένα ρήματα *aperio* (4) και *adimo* (3) συντάσσονται με δοτική που λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο και με αιτιατική που λειτουργεί ως άμεσο αντικείμενο.
5. **pater:** Το συγκεκριμένο ουσιαστικό υπάγεται στη γ' κλίση και ως προς το γένος του είναι αρσενικό. Εμφανίζει δύο κύριες ιδιαιτερότητες:
- Υπάγεται στα **ετερόσημα**, δηλαδή σε εκείνα τα ουσιαστικά που διαθέτουν διαφορετική σημασία στον ενικό και διαφορετική σημασία στον πληθυντικό. Δηλαδή στον ενικό αριθμό *pater, patris* = ο πατέρας, ενώ στον πληθυντικό αριθμό *patres, patrum* = οι συγκλητικοί, οι εκλεγμένοι άνδρες, οι πατρίκιοι.
 - Σχηματίζει τη γενική του πληθυντικού αριθμού σε *-um* και όχι σε *-ium*, αν και στο τέλος του θέματος της γενικής του ενικού αριθμού εμφανίζει δύο σύμφωνα.²

pater, patris → *patrum*

Κατά τον ίδιο τρόπο σχηματίζονται και τα ουσιαστικά *mater* (= η μητέρα) και *frater* (= ο αδερφός).

6. **septimus, duo:** Υπάγονται στην κατηγορία των αριθμητικών επιθέτων, το *septimus, -a, -um* είναι τακτικό, φανερώνει τη θέση ενός προσώπου ή πράγματος σε μια σειρά και κλίνεται όπως τα τριγενή και τρικατάληκτα επίθετα της Β' κλίσης³ χωρίς όμως κλητική. Το *duo* είναι απόλυτο και κατά κανόνα τα απόλυτα αριθμητικά από το 4 (*quattuor*) μέχρι το 100 (*centum*) καθώς και το 1000 (*mille*) δεν κλίνονται.⁴ Κλιτά είναι τα τρία πρώτα, δηλαδή το *unus, una, unum* = 1, το *duo, duae, duo* = 2 και το *tres, tres, tria* = 3. Παρατίθεται η αναλυτική κλίση του:

Πληθυντικός	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	<i>duo</i>	<i>duae</i>	<i>duo</i>
Γενική	<i>duorum</i>	<i>duarum</i>	<i>duorum</i>
Δοτική	<i>duobus</i>	<i>duabus</i>	<i>duobus</i>
Αιτιατική	<i>duos (duo)</i>	<i>duas</i>	<i>duo</i>
Κλητική	-	-	-
Αφαιρετική	<i>duobus</i>	<i>duabus</i>	<i>duobus</i>

7. **filius:**

² πρβλ. Α. Τζάρτζανος, «Λατινική Γραμματική/Grammatica Latina», § 26, Β', α.

³ πρβλ. Α. Τζάρτζανος, «Λατινική Γραμματική/Grammatica Latina», § 69.

⁴ πρβλ. Α. Τζάρτζανος, «Λατινική Γραμματική/Grammatica Latina», § 68, 1.

γενική ενικού: **filii και filii**

κλητική ενικού: **filii**

8. **liber, libera, liberum**: Το συγκεκριμένο επίθετο υπάγεται στη Β΄ κλίση και σχηματίζει τον υπερθετικό βαθμό με την προσθήκη της κατάληξης *-rimus, -rima, -rimum* στην ονομαστική του ενικού αριθμού, του αρσενικού γένους. Την ίδια κατάληξη στον υπερθετικό βαθμό δέχονται όσα επίθετα Β΄ και Γ΄ κλίσης λήγουν σε *-er*.⁵
9. **se interficit**: Παρατηρείται το φαινόμενο της αυτοπάθειας κατά το οποίο η ενέργεια του ρήματος επιστρέφει στο ίδιο το υποκείμενο. Η αυτοπάθεια δηλώνεται με την κτητική αντωνυμία *suus, sua, suum* (για το Γ΄ πρόσωπο σε όλα τα γένη και σε όλες τις πτώσεις ενικού και πληθυντικού αριθμού) και με τη χρήση της προσωπικής αντωνυμίας *se* (για το Γ΄ πρόσωπο), επειδή δεν υπάρχουν οι αντίστοιχες αυτοπαθητικές αντωνυμίες, όπως στα αρχαία ελληνικά (ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ). Η αυτοπάθεια διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: α) την άμεση, όταν οι αντωνυμίες *suus* και *se* αναφέρονται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησής τους και β) την έμμεση, όταν αυτές οι αντωνυμίες δεν αναφέρονται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησής τους.

π.χ. *femina se interficit*

Η αυτοπάθεια στο Α΄ και Β΄ ενικό και πληθυντικό πρόσωπο δηλώνεται με ρήμα ενεργητικής φωνής και την προσωπική αντωνυμία του αντίστοιχου προσώπου σε αιτιατική πτώση.⁶

10. **uxor, uxoris**: Αν και λήγει σε *-or*, ως προς το γένος του είναι θηλυκό και υπάγεται στη Γ΄ κλίση των ουσιαστικών.
11. Το ρήμα **invenio** συντάσσεται με δύο αιτιατικές εκ των οποίων η μία (*maestam*) είναι κατηγορούμενο της άλλης (*eam*). Ίδια σύνταξη παρουσιάζουν και τα *iudico* (40, 50), *saluto* (20), *deligo* (9), *ago* (39), *mitto* (13).⁷
12. **perdo**: Τα σύνθετα ρήματα του *do* με μονοσύλλαβη πρόθεση, όπως εδώ, κλίνονται σύμφωνα με τη Γ΄ συζυγία (πρβλ. *condo*), ενώ τόσο το απλό *do* όσο και τα σύνθετά του με δισύλλαβη πρόθεση (*circumdo*) σύμφωνα με την Α΄ συζυγία.

do - dedi - datum - dāre, 1

perdo - perdidi - perditum - perdēre, 3

⁵ πρβλ. Α. Τζάρτζανος, «Λατινική Γραμματική/Grammatica Latina», § 47, 2

⁶ Πρβλ. Ψηφιακό Βοήθημα Λατινικών (www.study4exams), Συντακτικό, Αυτοπάθεια.

⁷ Λατινικά, Βιβλίο του Καθηγητή (σ. 32).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Tarquinius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Tarquinius, Tarquini/Tarquini**, Β΄ κλίση = ο Ταρκύνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Superbus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Superbus, Superbi**, Β΄ κλίση = ο Υπερήφανος. Προέρχεται από το τριγενές και τρικατάληκτο επίθετο θετικού βαθμού, **superbus, superba, superbum**, Β΄ κλίση = υπερήφανος, υπερήφανη, υπερήφανο (**Συγκριτικός:** **superbior, superbior, superbior**, **Υπερθετικός:** **superbissimus, superbissima, superbissimum**).

septimus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του τακτικού αριθμητικού επιθέτου **septimus, septima, septimum** = έβδομος, έβδομη, έβδομο. (Κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα χωρίς κλητική).

atque: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

ultimus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, υπερθετικός βαθμός, του τριγενούς και τρικατάληκτου επιθέτου **ultimus, ultima, ultimum**, Β΄ κλίση (από το επίρρημα ή πρόθεση **ultra**) = τελευταίος, τελευταία, τελευταίο [**Θετικός:** δεν έχει, **Συγκριτικός:** **ulterior, ulterior, ulterius**, **Υπερθετικός:** **ultimus, ultima, ultimum**. Παραθετικά επιρρήματος: **Θετικός:** **ultra**, **Συγκριτικός:** **ulterior, Υπερθετικός:** **ultimum**].

regum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **rex, regis**, γ΄ κλίση = ο βασιλιάς.

hoc: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **hic, haec, hoc** = αυτός, αυτή, αυτό.

modo: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **modus, modi**, Β΄ κλίση = ο τρόπος.

imperium: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **imperium, imperii/imperi**, Β΄ κλίση = η εξουσία.

perdit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ΄ συζυγίας, **perdo, perdidit, perditum, perdere**, 3 = χάνω.

Filius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **filius, filii/fili**, Β΄ κλίση = ο γιος.

eius: γενική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.

Sextus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Sextus, Sexti**, β' κλίση = ο Σέξτος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό. Το κύριο όνομα προέρχεται από το τακτικό αριθμητικό επίθετο **sextus, -a, -um** (= έκτος) (πρβλ. **septimus**). Αντίστοιχα, νεοελληνικά κύρια ονόματα γενικά από αριθμητικά: Τριάδα, Σαράντης.

Tarquinius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Tarquinius, Tarquini/Tarquini**, β' κλίση = ο Ταρκύνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

pudicitiam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **pudicitia, pudicitiae**, α' κλίση = η «τιμή», η αιδημοσύνη, η αγνότητα. Ως αφηρημένη έννοια δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό.

Lucretiae: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **Lucretia, Lucretiae**, α' κλίση = η Λουκρητία. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

uxoris: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **uxor, uxoris**, γ' κλίση = η σύζυγος.

Collatini: γενική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Collatinus, Collatini**, β' κλίση = ο Κολλατίνος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

laedit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **laedo, laesi, laesum, laedēre**, 3 = προσβάλλω, βλάπτω.

Maritus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **maritus, mariti**, β' κλίσης = ο σύζυγος.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

pater: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **pater, patris**, γ' κλίση = ο πατέρας. Το συγκεκριμένο ουσιαστικό υπάγεται στα **ετερόσημα**, δηλαδή στον ενικό αριθμό **pater, patris** = ο πατέρας, ενώ στον πληθυντικό **patres, patrum** = οι εκλεγμένοι άνδρες, οι Συγκλητικοί, οι πατρίκιοι. Γενική πληθυντικού σε -um.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

Iunius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Iunius, Iunii/Iuni**, β' κλίση = ο Ιούνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Brutus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Brutus, Bruti**, β' κλίση = ο Βρούτος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

eam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.

maestam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **maestus, maesta, maestum**, β' κλίση = περίλυπος, περίλυπη, περίλυπο (**Συγκριτικός:** **maestior, maestior, maestius, Υπερθετικός:** **maestissimus, maestissima, maestissimum**).

inveniunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος δ' συζυγίας, **invenio, inveni, inventum, invenire**, 4 = βρίσκω.

Illis: δοτική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **ille, illa, illud** = εκείνος, εκείνη, εκείνο.

femina: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **femina, feminae**, α' κλίση = η γυναίκα.

cum: πρόθεση που συντάσσεται με οργανική αφαιρετική = με, μαζί.

lacrimis: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **lacrima, lacrimae**, α' κλίση = το δάκρυ.

iniuriam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **iniuria, iniuriae**, α' κλίση = η αδικία.

aperit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος δ' συζυγίας, **aperio, aperui, apertum, aperire**, 4 = αποκαλύπτω.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

cultro: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **culter, cultri**, β' κλίση = το μαχαίρι.

se: αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας (γ' πρόσωπο) που εκφράζει εδώ την αυτοπάθεια = τον εαυτό του, τον εαυτό της, τον εαυτό του.

ipsam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

interfici: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **interficio, interfeci, interfectum, interficere**,³ (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io της γ' συζυγίας) = σκοτώνω.
interficio me = αυτοκτονώ (κτείνω έμαυτόν/-ήν)

Brutus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Brutus, Bruti**, β' κλίση = ο Βρούτος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

ex: πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική = από.

vulnere: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **vulnus, vulneris**, γ' κλίση = η πληγή, το τραύμα.

dolore: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **dolor, doloris**, γ' κλίση = η θλίψη, ο πόνος.

magno: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **magnum, magna, magnum**, β' κλίση = μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο (**Συγκριτικός:** maior, maius, **Υπερθετικός:** maximus, maxima, maximum).

cultrum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **culter, cultri**, β' κλίση = το μαχαίρι.

extrahit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **extraho, extrahi, extractum, extrahere**, 3 = βγάζω (τραβώντας).

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

delictum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **delictum, delicti**, β' κλίση = το έγκλημα.

punire: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος δ' συζυγίας, **punio, puniri (-ii), punitum, punire**, 4 = τιμωρώ.

parat: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος α' συζυγίας, **paro, paravi, paratum parare**, 1 (+ απαρμφ) = ετοιμάζομαι να.

Populum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **populus, populi**, β' κλίση = ο λαός.

conciat: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος α' συζυγίας, **conciat, concitavi, concitatum, concitare**, 1 = ξεσηκώνω.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

Tarquinio: δοτική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Tarquinius, Tarquinii/Tarquini**, β' κλίση = ο Ταρκύνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

imperium: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **imperium, imperii/imperi**, β' κλίση = η εξουσία.

adimit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **adimo, ademi, ademptum, adimere, 3** = αφαιρώ.

Liber: ονομαστική ενικού, αρσενικό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **liber, libera, liberum**, β' κλίση = ελεύθερος, ελεύθερη, ελεύθερο (**Συγκριτικός:** **liberior, liberior, liberius, Υπερθετικός:** **liberrimus, liberrima, liberrimum**).

iam: επίρρημα χρονικό = ήδη, πια.

populus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **populus, populi**, β' κλίση = ο λαός.

Romanus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **Romanus, Romana, Romanum**, β' κλίση = Ρωμαϊκός, Ρωμαϊκή, Ρωμαϊκό. Το συγκεκριμένο επίθετο, επειδή δηλώνει καταγωγή ή προέλευση, δεν σχηματίζει παραθετικά.

duo: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του απόλυτου αριθμητικού επιθέτου **duo, duae, duo** = δύο (2).

consules: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού, **consul, consulis**, γ' κλίση = ο ύπατος.

Iunium: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Iunius, Iunii/Iuni**, β' κλίση = ο Ιούνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Brutum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Brutus, Bruti**, β' κλίση = ο Βρούτος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

Tarquinius: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Tarquinius, Tarquinii/Tarquini**, β' κλίση = ο Ταρκύνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Collatinum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Collatinus, Collatini**, β' κλίση = ο Κολλατίνος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

deligere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **deligo, delegi, delectum, deligēre**, 3 = εκλέγω.

constituit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος γ' συζυγίας, **constituo, constitui, constitutum, constituēre**, 3 (+ απαρμφ) = αποφασίζω να.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

A' κλίση

rudicitia, -ae: θηλυκό (επειδή είναι αφηρημένη έννοια, δεν είναι εύχρηστος ο πληθυντικός αριθμός)

Lucretia, -ae: θηλυκό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

femina, -ae: θηλυκό

lacrima, -ae: θηλυκό

iniuria, -ae: θηλυκό

B' κλίση

Tarquinius, -ii/-i: αρσενικό. Κλητική ενικού: Tarquini (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

Superbus, -i: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

modus, -i: αρσενικό

imperium, -ii/-i: ουδέτερο

filius, -ii/-i: αρσενικό (κλητική ενικού: fili)

Sextus, -i: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

Collatinus, -i: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

maritus, -i: αρσενικό

Iunius, -ii/-i: αρσενικό. Κλητική ενικού: Iuni (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

Brutus, -i: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό)

culter, -tri: αρσενικό

delictum, -i: ουδέτερο

populus, -i: αρσενικό

Γ΄ κλίση

rex, regis: αρσενικό

uxor, -oris: θηλυκό

pater, -tris: αρσενικό (υπάγεται στα **ετερόσημα**) Γεν. Πληθ.: patrum

vulnus, -eris: ουδέτερο

dolor, -oris: αρσενικό

consul, -is: αρσενικό

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

ultimus, -a, -um: Δεν υπάρχει ο αντίστοιχος θετικός βαθμός του επιθέτου. Υπάρχει μόνο το επίρρημα **ultra**. (**Συγκριτικός**: ulterior, -ior, -ius, **Υπερθετικός**: ultimus, -a, -um)

maestus, -a, -um: (**Συγκριτικός**: maestior, -ior, -ius, **Υπερθετικός**: maestissimus, -a, -um)

magnus, -a, -um: (**Συγκριτικός**: maior, -ior, -ius, **Υπερθετικός**: maximus, -a, -um)

liber, -era, -erum: (**Συγκριτικός**: liberior, -ior, -ius, **Υπερθετικός**: liberrimus, -a, -um)

Romanus, -a, -um: δεν σχηματίζει παραθετικά

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

septimus, -a, -um (τακτικό)

duo (απόλυτο)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

hic, haec, hoc (δεικτική)

is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική)

ille, illa, illud (δεικτική)

se (προσωπική, γ' πρόσωπο, που εδώ λειτουργεί ως αυτοπαθητική)

ipse, ipsa, ipsum (δεικτική-οριστική)

PHMATA

1η Συζυγία

paro, paravi, paratum, parāre

concito, concitavi, concitatum, concitāre

3η Συζυγία

perdo, perdidici, perditum, perdere

laedi, laesi, laesum, laedere

interficio, interfeci, interfectum, interficere (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io)

extraho, extraxi, extractum, extrahere

adimo, ademi, ademptum, adimere

deligo, delegi, delectum, deligere

constituo, constitui, constitutum, constituere

4η Συζυγία

invenio, inveni, inventum, invenire

aperio, aperui, apertum, aperire

punio, punivi(-ii), punitum, punire

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

iam (χρονικό)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

cum (+ οργανική αφαιρετική)

ex (+ κυρίως αφαιρετική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

atque (παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος)

et (παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*perdit*: οριστική ενεστώτα).

perdit: ρήμα.

Tarquinius Superbus: υποκείμενο του ρήματος *perdit*.

septimus atque ultimus: ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί, παραθέσεις στο *Tarquinius Superbus* (συνδέονται με παρατακτική σύνδεση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *atque*).

regum: γενική διαιρετική στα *septimus atque ultimus*

imperium: αντικείμενο του ρήματος *perdit*.

modo: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο *perdit* (ο τρόπος δηλώνεται απρόθετα γιατί συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό⁸).

hoc: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *modo*.

Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*laedit*: οριστική ενεστώτα).

laedit: ρήμα.

Filius: υποκείμενο του ρήματος *laedit*.

eius: γενική κτητική στο *filius*.

Sextus Tarquinius: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, επεξήγηση στο *filius*.

pudicitiam: αντικείμενο του ρήματος *laedit*.

Lucretiae: γενική κτητική στο *pudicitiam*.

uxoris: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο *Lucretiae*.

Collatini: γενική κτητική στο *uxoris*.

⁸ Λατινικά, Βιβλίο του Καθηγητή (σ. 32).

Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*inveniunt*: οριστική ενεστώτα).

inveniunt: ρήμα.

Maritus et pater et Iunius Brutus: υποκείμενα του ρήματος *inveniunt* (συνδέονται με παρατακτική σύνδεση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

eam: αντικείμενο του ρήματος *inveniunt*.

maestam: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος *inveniunt*, δηλαδή στο *eam*.

Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*aperit*: οριστική ενεστώτα).

aperit: ρήμα.

femina: υποκείμενο του ρήματος *aperit*.

Illis: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος *aperit* σε δοτική.

iniuriam: άμεσο αντικείμενο του ρήματος *aperit*.

cum lacrimis: εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα *aperit*.

et cultro se ipsam interficit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*interficit*: οριστική ενεστώτα). Συνδέεται με παρατακτική σύνδεση με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

interficit: ρήμα.

(femina): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *interficit*.

se: αντικείμενο του ρήματος *interficit* και άμεση αυτοπάθεια.

ipsam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *se*.

cultro: οργανική αφαιρετική του οργάνου στο ρήμα *interficit*.

Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*extrahit*: οριστική ενεστώτα).

extrahit: ρήμα.

Brutus: υποκείμενο του ρήματος *extrahit*.

cultrum: αντικείμενο του ρήματος *extrahit*.

ex vulnere: εμπρόθετος της προέλευσης (ή απομάκρυνσης) στο ρήμα *extrahit*.

dolore: αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο ρήμα *extrahit* (ο τρόπος δηλώνεται απρόθετα γιατί συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό).

magno: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *dolore*.

et delictum punire parat: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*parat:* οριστική ενεστώτα). Συνδέεται με παρατακτική σύνδεση με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

parat: ρήμα.

(Brutus): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *parat* και του τελικού απαρεμφάτου *punire* (ταυτοπροσωπία).

punire: αντικείμενο του ρήματος *parat* και τελικό απαρέμφατο.

delictum: αντικείμενο του απαρεμφάτου *punire*.

Populum concitat: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*conccitat:* οριστική ενεστώτα).

adimit: ρήμα.

(Brutus): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *adimit*.

Tarquinio: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος *adimit* σε δοτική.

imperium: άμεσο αντικείμενο του ρήματος *adimit*.

et Tarquinio imperium adimit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*adimit:* οριστική ενεστώτα). Συνδέεται με παρατακτική σύνδεση με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

adimit: ρήμα.

(Brutus): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *adimit*.

Tarquinio: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος *adimit* σε δοτική.

imperium: άμεσο αντικείμενο του ρήματος *adimit*.

Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*constituit*: οριστική ενεστώτα).

constituit: ρήμα.

populus: υποκείμενο του ρήματος *constituit* και του τελικού απαρεμφάτου *deligere* (ταυτοπροσωπία).

Romanus: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *populus*.

Liber: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο *populus*, λόγω του ρήματος σκόπιμης ενέργειας *constituit*.

deligere: αντικείμενο του ρήματος *constituit* και τελικό απαρέμφατο.

consules: αντικείμενο του απαρεμφάτου *deligere*.

duo: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *consules*.

[**duo:** ουσιαστικοποιημένο επίθετο ως αντικείμενο στο απαρέμφατο *deligere* (ή μπορεί να θεωρηθεί επιθετικός προσδιορισμός στο εννοούμενο αντικείμενο *viros*).

consules: κατηγορούμενο στο *duo* μέσω του απαρεμφάτου *deligere*.⁹]

Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum: ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί, επεξηγήσεις στο *consules* (συνδέονται με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

iam: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τον χρόνο στο *constituit*.

Ημερομηνία τροποποίησης: 18/04/2022

⁹ Λατινικά, Βιβλίο του Καθηγητή (σ. 32).